

население при явяването на героите. За другите, може би, всичко това е било загадка, необяснимо, но за Левски, който повече от всички други е живял между народа и е работил между него, това е било нещо твърде ясно и понятно. Другите, може би, и да са се лъгали и да са мислили, че щом се появат възстанически чети, и народът ще дигне възстание, но Левски, който много добре е знаел неподготвеността на народа в революционно отношение, неговата още заплата, си разрешил лесно задачата. И у него сега, повече от всеки други път, взела да узрява идеята за общонародна организация, чрез вътрешна проповед и личен пример. Тая идея Каравелов посеял между легионерите още в Белград, но никой тъй не се проникнал от нея, както Левски. И заслугата на Левски се състои именно в това, че той първи почва да служи преданно, от сърдце, на тая идея, първи поема тежкия кръст на апостол за народната свобода. В помощ му идват неговите природни качества: предпазливост, съобразителност, предвидливост, неизчерпаема енергия, подвижност и сръчност и редка наблюдателност — качества извънредно необходими за всеки революционер. И Левски се решава да се предаде от сърдце и душа на апостолската дейност. Като си усигурил подкрепа на родолюбца българин Данаил Попов, родом от Плевен, търговец в Турно-Мугурали, Левски минал в началото на м. декември 1868 г. в България и, благодарение на препоръките от Данаил Попов и други български патриоти във Влашко, той намерил навсякъде добър прием. И започнал той да кръстосва села и градове, да сее семето на свободата и да организира народа на смела, но разумна борба с вековния тиранин. През м-ц февруари 1869-а година той отишъл наново в Букурещ, да осведоми патриотите за стореното. Той се помъчил да привлече, да дойдат и работят в България, войводите Хитов и Тотю, но нито единия нито другия се отзовали на поканата му, и той се върнал наново в България, да продължи своята дейност.

Левски е пътувал винаги тайно, като търговец, под име Васил Иванов, или под друго име, с по няколко тескерета и паспорти в пазвата си, а в тайните жгли на димите си винаги носел революционни книжки, които давал на новопокръстените. Заедно с своя стар другар от легията на Раковски (1862) калугера Матей Петров, с когото се срещнал в преображенски манастир около Търново, той обиколил много градове и села в България и Тракия. На всякъде младе-

жите се увличали от простите, но убедителни слова на апостола, макар че по-стари и поизпитани в живота граждани да били повечето привърженици на идеята за черковна и училищна свобода и се бояли, че революционната дейност може да нанесе голяма пакост на народното дело, та не твърде подкрепяли апостола. Левски, обаче, който имал силен природен ум, си обяснил твърде лесно това, и си вършел своята работа. През 1869 г., Левски пак се явил в Карлово и тоя път на малко щел да бъде уловен от властите и се спасил по чудо. Неговото безстрашие е било изумително. Потера го дири под камък, а той върви след потерата и едва ли не с нея заедно. Пък и голяма ловкост имал да се укрива в манастирски скривалища и други места, да се приоблича и преобразува до неузнаваемост.

В началото на септември 1869 год. Левски отишъл в Букурещ, където по онова време се бил завърнал от затвора в Унгария и Любен Каравелов и се заловил пак за народното дело. След дълги съветвания и обмисляния, през м-ц декември същата година, Каравелов и Левски учредили *българския централен революционен комитет*. Главната идея на тоя комитет била: *българите не трябва да чакат от чужбина, а сами трябва да извоюват свободата си*. Каравелов бил избран председател на комитета, а изпълнителния дял се възложил на опитния в пътуването из Турция, беззаветно предания, безкористния и каления и неуморен борец-родолюбец Васил Левски. И след Раковски, двата главни стълба на освободителното дело стават Каравелов и Левски. Каравелов преценил добре постоянството, тихостта, умереността, симпатичността, духовитостта в беседуването, безстрашието, ловкостта да разпръсне известно съмнение — у Левски, и с увереност му възложил тежката задача.

Левски веднага се заловил на работа и в кратко време образувал из между познати и приятели в разни градове в Румъния частни революционни комитети, подчинени на централния. В края на 1869 година Левски минава през Турно-Мугурели наново в България и се озовава в Ловеч. Тук в скоро време той организира (в началото на 1870) *първия местен революционен комитет*. След това апостолът, придружаван от верни и поветени в делото хора, обикаля много градове и големи села и навред образува успешно комитети. Освен в северна България, той образувал комитети и в много градове в Тракия: Стара Загора, Чирпан, Пловдив, Т. Пазарджик, Той посетил и София, Кюстендил, Дупница,